

Bilişsel Terapiyi Uygun-Yetkin Düzeyde Yürütme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilişsel Terapiyi Uygun-Yetkin Düzeyde Yürütme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17938>

Öz

Bilişsel Terapiyi Uygun-Yetkin Düzeyde Yürütme Ölçeği (BTUYDYO), terapistlerin Bilişsel Terapi (BT) uygulamalarındaki hem teknik uygunlukları hem de genel yetkinlik düzeylerini değerlendirmek amacıyla Türkçeye uyarlanmış bir ölçektir. Bu araç, terapötik sürecin kalitesini objektif bir biçimde ölçmeyi hedefler. Ölçek, 25 maddeden oluşmakta ve temel olarak iki ana boyutu değerlendirmektedir: Uygulanan tekniklerin protokole uygunluğunu ölçen **Uygunluk** boyutu ve terapistin bu teknikleri ne kadar etkili ve becerikli kullandığını ölçen **Yetkinlik** boyutu. Bu ölçek, özellikle süpervizyon ve eğitim süreçlerinde terapist performansını izlemek için kritik bir araçtır.

Anahtar Kelimeler

Bilişsel Terapi, Terapist Yetkinliği, Uygunluk, Beceriklilik, Tedavi Kalitesi, Psikoterapi, Likert Ölçeği

Yazarlar

Gonca Soygüt, S. Uluç, Z. Tüzün

Amaç

Ölçeğin temel amacı, Bilişsel Terapi oturumları yürüten klinisyenlerin performansını standardize edilmemiş, yapılandırılmamış bir formatta değerlendirmektir. Bu değerlendirme, klinik uygulamaların kalitesini artırmak, terapist eğitimini desteklemek ve araştırma ortamlarında tedavi uygunluğunu sağlamak için hayati öneme sahiptir. Ölçek, iki ayrı ancak ilişkili boyutta (Uygunluk ve Yetkinlik) ayrıntılı geri bildirim sunarak terapistlerin güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerini belirlemeye yardımcı olur.

Yapı

BTUYDYO, Bilişsel Terapi uygulamalarının kalitesini ölçen, 25 maddeden oluşan ve iki alt boyuta ayrılan çok boyutlu bir yapıdır. Bu iki alt boyut, terapist performansının farklı yönlerini ele alır.

Ölçeğin alt boyutları şunlardır:

Uygunluk (Adherence): Bu boyut, terapistin uyguladığı tekniklerin ve izlediği sürecin standart Bilişsel Terapi protokollerine ne kadar sadık kaldığını ve belirtilen durumların ne sıklıkta ortaya çıktığını değerlendirir.

Yetkinlik (Competence): Bu boyut ise terapistin teknikleri uygularken gösterdiği beceri, ustalık ve kalitenin düzeyini değerlendirir; yani, terapistin uygulamayı ne kadar etkili bir şekilde gerçekleştirebildiğini ölçer.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları'nda, iç tutarlılık katsayıları Cronbach Alfa (α) değerleri ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular, ölçeğin yapısal olarak tutarlı olduğunu göstermektedir.

Çıktı tutarlılık (güvenirlilik türü olsa da genellikle geçerlik ön çalıtmasında sunulur) sonuçları şöyledir:

Uygunluk boyutu için ?ç Tutarlılık katsayısı (Cronbach α): .84

Yetkinlik boyutu için ?ç Tutarlılık katsayısı (Cronbach α): .83

Bu de?erler, her iki alt boyutun da psikometrik a?dan yeterli düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu ve ölçmek istedikleri yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtüklerini göstermektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirlik çalması, özellikle gözlemci (yargıcı) güvenilirliği üzerine odaklanmıştır. Bu, ölçeğin farklı değerlendiriciler tarafından kullanıldığında ne kadar tutarlı sonuçlar ürettiğini belirlemek için kritik öneme sahiptir.

Yargıçlar arası güvenirlilik katsayıları belirlemek amacıyla, iki bağımsız yargıçtan elde edilen veriler için mutlak uzlaşım yöntemi kullanılarak Spearman içi Korelasyon Katsayıları (ICC) hesaplanmıştır. ICC ortalamaları şunlardır:

Uygunluk boyutu için ICC ortalamas?: .70

Yetkinlik boyutu için ICC ortalamas?: .60

Ayr?ca, Uygunluk ve Yetkinlik boyutlar? aras?ndaki ili?ki Pearson Korelasyon Katsay?s? arac?l???yla hesaplanm???r. Bu katsay?lar?n y?ksek olmas?, uygunlu?un artmas?n?n yetkinli?in de artmas?yla g?çlü bir ?ekilde ili?kili oldu?unu g?stermektedir. Katsay?lar: Birinci yarg?c? i?in $r=.95$ ($N=20$, $p<.001$); ?ikinci yarg?c? i?in $r=.97$ ($N=20$, $p<.001$); Her iki yarg?c? i?in de $r=.95$ olarak belirlenmi?tir.

Faktör Analizi

Ön çal??mada aç?kça belirtilen bir faktör analizi yöntemi (örne?in Aç?mlay?c? veya Do?rulamay?c? Faktör Analizi) sunulmam?? olsa da, ölçe?in 2 alt boyutlu (Uygunluk ve Yetkinlik) yap?s?, ölçe?in temel yap?s?n? olu?turmaktadır. Bu iki boyutun, Bili?sel Terapi performans?n?n ayr?lmaz bile?enleri oldu?u varsay?lmaktadır. Ölçek, toplam 25 maddeden olu?arak bu iki faktör alt?nda toplanmaktadır.

Araç

Test Çeşidi: Uyarlama

Format: Gözlemci veya Süpervizör tarafından doldurulan 7'li Likert Ölçeği formatında bir derecelendirme aracıdır.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Terapistler, klinisyenler veya psikoterapi süpervizyonu alan profesyoneller.

Yaş Grubu: Yetkin terapistler (Genellikle süpervizyon veya eğitim sürecinde olan).

Popülasyon Detayları: Psikoterapi eğitimi ve uygulaması yapan profesyonellerin Bilişsel Terapi yetkinliklerini değerlendirmek için kullanılır.

Test Metodolojisi: 7'li Likert Ölçeği kullanılarak puanlama yapılır. Derecelendirme sistemi iki boyuta ayrılmıştır:

Uygunluk için: 1 (Belirtilen durumun hiç ortaya çıkmaması) ile 7 (Tam olarak uygulandığı) arasında puanlanır.

Yetkinlik için: 1 (Terapistin uygulama becerisi gösteremediği) ile 7 (Uygulama becerisinin mükemmel olduğu) arasında puanlanır.

Anahtar Kelimeler

Terapötik Beceriler, Güvenirlilik, Geçerlik, Psikometri, Sınf içi Korelasyon Katsayısı, Terapist Eğitimi

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: goncab@hacettepe.edu.tr (Sorumlu Yazar: Gonca Soygüt)

Yayın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2008 yılında Soygüt, Uluç ve Tüzün tarafından Türk Psikiyatri Dergisi'nde yayımlanan ön çalışma ile tanımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı izni ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Gonca Soygüt

ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: bilissel-terapiyi-uygun-yetkin-duzeyde-yurutme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Soygüt, G., Uluç, S. ve Tüzün, Z. (2008). Bilişsel Terapiyi Uygun-Yetkin Düzeyde Yürütme Ölçeği'nin güvenirlik ve geçerliliğine ilişkin bir ön çalışma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(2), 177-186.

Bilişsel Terapiyi Uygun-Yetkin Düzeyde Yürütme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup hiçbir şekilde değiştirilmemiştir. (Not: Orijinal kaynak içeriği, maddelerin listesini sağlamamıştır; sadece yapısını belirtmiştir.)

Orijinal kaynakta maddelerin tam listesi bulunmamaktadır. Ancak ölçek 2 alt boyuttan ve toplam 25 maddeden oluşmaktadır:

Uygunluk

Yetkinlik